

5'2012 [31]

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

5'2012 (31)

Зміст

Засновники журналу:
Тернопільський інститут
агропромислового виробництва
НААН України,
Приватне підприємство
«Інститут економіки, технологій
і підприємництва»,
Тернопільська обласна
громадська організація
«Сільськогосподарська дорадча
служба «Агронаука»»

Головний редактор:
Стельмащук А.М., д.е.н.,
професор

**Заступник головного
редактора:**
Пархомець М.К., д.е.н.,
професор

Відповідальний секретар:
Сава А.П., к.е.н., начальник
відділу аграрної економіки
ТІ АПВ НААН

Редакційна колегія:

Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Березівський П.С., д.е.н., проф.
Біггер О.Г., д.е.н., проф.
Євдокименко В.К., д.е.н., проф.
Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
Калінчик М.В., д.е.н., ст.н.с.
Малік М.Й., д.е.н., проф.,
академік НААН
Олійник Т.І., д.е.н., проф.
Свиноус І.В., д.е.н.
Шульський М.Г., д.е.н., проф.
Щурик М.В., д.е.н., проф.

Наукові редактори:

Бялковська Г.Д., к.е.н., ст.н.с.
Дутка Г.П., к.с.-г.н.
Пуцентайло П.Р., к.е.н., доцент
Сидорук Б.О., к.е.н.
Цуп В.І., к.с.-г.н., ст.н.с.
Шлійко А.В. к.с.-г.н., доцент
Яшук Т.С., к.с.-г.н.,

I. Стратегія інноваційного розвитку економіки

Мазурок П.П., Гузенко О.П. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «РИНОК ПРАЦІ»: НАУКОВІ ПОЗИЦІЇ ..	3
Попов С.О., Максимова І.І. ЕКОНОМІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ КОНДИЦІЙ ТА КОНТУРУ ЗАПАСІВ ЗАЛІЗНИХ РУД ПРИ ЇХ ПІДЗЕМНОМУ ВИДОБУТКУ	6
Яцишина І.В. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	10
Нямешук Г.В., Крупський О.П. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ В ХОДІ РЕГЕНЕРАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ КОСМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	15
Юкіш В.В. ЛІДЕРСЬКА РОЛЬ КЕРІВНИКА В ПРОВЕДЕННІ НАРАД У ФОРМІ ДИСКУСІЇ...	21
Шумський А.В. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	24

II. Підприємництво і менеджмент

Костирко І.Г., Сас І.М. КООПЕРАТИВ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА	30
Сава А.П. ЕВОЛЮЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	33
Зеліско І.М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ІНТЕГРАЦІЙНИХ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ	39
Куц Л.Л. ФОРМИ І СТУПЕНІ ВЕРТИКАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ	42
Лулак Р.Л., Піх І.В. ЕКОНОМІЧНІ РЕГУЛЯТОРИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	46
Карпенко О.С. НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ І ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИК УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	49
Ліснічук О.А. РОЗРАХУНОК САНАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА	51
Харченко Т.М. АУТСОРСІНГ – АУТСТАФІНГ У СИСТЕМІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	57

III. Конкурентоздатність продукції і підприємств

Смоленюк П.С. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ – ОСНОВНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	64
Янченко З.Б. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	68
Мазур Н.А. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ АПК ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ	76
Костецька Н.І., Холчан М.І. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	81
Сивак Є.М. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ	86
Гурська І.С., Христенко Г.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ	89
Юшкевич О.О., Мала А.В. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	93
Литвинова В.А. ПОВЫШЕНИЕ КОРРЕКТНОСТИ СРАВНИТЕЛЬНЫХ ОЦЕНОК КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ НА ОСНОВЕ ТАКСОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА	97
Коева Ж.В. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ВИНОДЕЛИЯ В УКРАИНЕ	102

IV. Економічна діагностика підприємства

Баланюк І.Ф., Свиноус І.В., Мельник Н.Б., Олійничук В.М. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	106
Олійник О.Р. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ОСНОВНИХ КУЛЬТУР В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ	113
Рожелюк В.М. ЗНАЧИМІСТЬ ТА РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	120
Скирпан О.П. ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	123
Рузакова О.В. ВИЗНАЧЕННЯ УЗГОДЖЕНОСТІ ЕКСПЕРТНИХ ДУМОК У ФІНАНСОВОМУ АНАЛІЗІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СПЕКТРАЛЬНОГО ПІДХОДУ	128
Гриценко О.І. СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ ОБСЛУГОВУВАННЯ	133
Ціхановська О.М., Семчук І.В. ВИКОРИСТАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ОБ'ЄДНАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВ	137
Черниш С.С. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	142
Яремко С.А. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	146
Ружицький А.В. ФУНКЦІОНАЛЬНІ СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПОВ'ЯЗАНІ З ВЗАЄМОРОЗРАХУНКАМИ	148
Макалюк І.В. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	153

Редактор:
Довгань О.М.

Рекомендовано до друку Вченою радою Тернопільського інституту агропромислового виробництва НААН, протокол № 5 від 02.04. 2012 р.

Виходить 1 раз на місяць

Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 11715-586Р
від 08.08.2006 р.

Перереєстровано:
Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 18261-7061ПР
від 04.10.2011 р.

Затверджено:
*Постановою Президії
ВАК України від 14
червня 2007р.
№1-05/6 як наукове
фахове видання України*

*Постановою Президії
ВАК України від 10
березня 2010р. № 1-05/2
як наукове фахове
видання України*

Підписано до друку
22.05.2012 р.

Формат 70x108/16. Папір
офсетний.
Друк офсетний.
Ум. друк арк. 30,0

Тираж 300 прим.

Віддруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61

Макарова Г.С. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	159
V. Управління інноваційно – інвестиційною діяльністю	
Микитюк П.П., Здреник В.С. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ АНАЛІЗУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	165
Кушнір І.В. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ БЮДЖЕТУВАННЯ У ПЕРЕРОБНІЙ СФЕРІ АПК	173
Водяник Л.Д. ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКОНОМІЧНУ СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЇ ТА ЇЇ КЛАСИФІКАЦІЇ	173
Урсуленко О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ АСИМЕТРИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА РИНОК НЕРУХОМОСТІ	178
Головіна О.Л. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	182
Стельмащук Ю.А. СТРАТЕГІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	186
Гевак З.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	190
Оболонська І.В. ВСТАНОВЛЕННЯ ВПЛИВУ ПОТУЖНІСНИХ РЕСУРСІВ ПЕРИОДУ ВИДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ЙОГО ВИРОБНИЧУ ПОТУЖНІСТЬ	194
Гурко Л.Т., Роман Б.Є. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ «СТІЙКОГО РОЗВИТКУ» В ЕКОНОМІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	199
Галицький О.М. ТЕНДЕНЦІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ІНВЕСТУВАННЯ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	202
VI. Маркетинг і ціноутворення	
Паска І.М. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	206
Сенів Б.Г. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ	210
Сардак О.В. ЛОЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	213
Герелиця Р.О., Герелиця Н.Є. УДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	218
Джерелейко С.О. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	222
Стельмащук Н.А. СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	227
Кондратюк Д.М. ВИБІР ПОСТАЧАЛЬНИКА В ЗАКУПІВЕЛЬНИЙ ЛОГІСТИЦІ	231
Сабецька Т.І. ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГУ НА СУЧАСНИХ СІЛЬГОСПМАШИНОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	236
Сітка М.Р. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ	241
VII. Фінансово-кредитна політика	
Журавка Ф.О., Журавка О.С. ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИР В РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ SWOT-АНАЛІЗУ	245
Ляхович Л.А. МОНІТОРИНГ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ	249
Кремень О.І., Кремень В.М. КАТЕГОРІЯ «ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ» НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ СУТНОСТІ	254
Мацола С.М., Буртняк І.В., Малицька Г.П. МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ НА ОСНОВІ СПЕКТРАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	259
Мащенко М.А. МЕХАНІЗМ РОЗПОДІЛУ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ НА СПОЖИВАННЯ ТА КАПІТАЛІЗОВАНУ СКЛАДОВІ	265
Лазик Г.М. АКТИВІЗАЦІЯ СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ СЕКТОРИЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ	268
Андрющенко І.Є. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	273
Малюта Л.Я., Бабій А.Р., Колесніков А.П. СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ	278
Галасюк О.В. СТРАХУВАННЯ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	282
Гавриленко Н.В. ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФАКТОРІВ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ	285
Дем'янчук Ю.І. МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ТРАНСФЕРТІВ	286
VIII. Державне регулювання економіки	
Жибак М.М., Літвінов В.І. ВПЛИВ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНУ	293
Сасенко М.Г. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА РАЙОНІВ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ ЗА ДЕМОГРАФІЧНОЮ СИТУАЦІЄЮ НА СЕЛІ	297
Ревко Т.В. НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ У ВІДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ	301
Зось-Кіор М.В. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ АГРОВИРОБНИКІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ І УКРАЇНИ	304
Головай Н.М. ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	309
Ясноўська І.Ф. ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	312
Заяць Н.О., Ковальчук А.П. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ І ГРУПОВОЇ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ	316
Самойленко О.А. РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	320
Постніков В.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	325
Урсакий Ю.А. РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ	329
АНОТАЦІЇ	333
АННОТАЦИИ	344
ANNOTATION	356

УДК 336.228.32(6)

Гавриленко Н.В.,
аспірант*

Одеський національний економічний університет

ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФАКТОРІВ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ

Постановка проблеми. Податковий клімат в будь-якій країні є обов'язковою складовою життєдіяльності суб'єкта господарювання, незалежно від того якою сферою економічної галузі він охоплений. Якщо це працівник, який не має власного виробництва, то на його доходи і відповідно витрати впливають такі податки як прибутковий податок, утримання до державних цільових фондів, податки на власність, податки на споживання. Якщо це працедавець, то на його доходи і витрати, інвестиційні можливості впливають податок на прибуток, податки на власність, податки на споживання, єдиний соціальний внесок.

Будь-який підприємець при організації свого бізнесу нашоується на проблеми оподаткування, оскільки виконання податкових зобов'язань є важливою складовою умов ведення підприємницької діяльності. Кількість податків, складна податкова звітність, необгрунтовані податкові ставки можуть виявитися важливими для тих, хто хоче вести бізнес. Отже, для реалізації такого стратегічного завдання державою важливе значення надається податковій політиці, яка повинна переслідувати не лише фіскальні цілі, але і стимулюючі. Які ж чинники визначають податковий клімат в країні? Безумовно, фундаментом його є податкова система, її структура. Якщо говорити про Україну, то ми бачимо в цьому напрямі позитивні тенденції. І це пов'язано з тим, що кожен етап розвитку податкової системи в нашій країні виконував певну функцію. Якщо ще в 1991 році наша податкова система була націлена на стабілізацію економіки, то нині - на її розвиток.

Актуальність і необхідність оцінювання оподаткування на різних рівнях (країни, регіону, будь-якої адміністративно-територіальної одиниці) пояснюється великою значущістю таких оцінок для влади і підприємців. З точки зору держави оцінка системи оподаткування дозволяє зробити висновки про місце країни або регіону в конкурентній боротьбі за залучення підприємців і робочої сили. З боку підприємців такі оцінки є орієнтиром при прийнятті рішень про вкладання інвестицій: вони можуть використовувати їх для визначення місця розміщення виробничих потужностей і ведення діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Недостатня вивченість теми податкового клімату пояснює невелику кількість наукових робіт в сфері його оцінки. Проте, за кордоном, де вже протягом декількох років на регулярній основі здійснюється оцінка податкових систем і податкового клімату, ця тема стає усе більш затребуваною. За останні роки зарубіжними організаціями, інститутами і експертами були проведені ряд досліджень податкових систем різних країн світу [1], а також національних досліджень в межах конкретних держав [2; 3; 4]. Серед сучасних науковців, що досліджують питання підприємницької активності в системі факторів соціально - економічного розвитку економіки, а також питання державного регулювання підприємництва необхідно виділити праці З. Варналія, Ю. Іванова, Я. Жаліло, Ю. Єханурова, Д. Ляпіна, В. Парсяка, С. Реверчука, В. Черняка та багатьох інших відомих вітчизняних науковців та економістів. Серед російських дослідників проблему впливу податкового клімату на розвиток підприємництва досліджували: В. Афанась'єв, А. Бусигін, С. Глаз'їов, Р. Гусейнов, І. Князева, Г. Литвинцова, В. Мау, Є Ясіна та ін.

Незважаючи на наявність достатньо великої кількості робіт щодо проблем розвитку малого підприємства, окремим аспектам податкового стимулювання активності малих і середніх підприємств в Україні не приділено достатньої уваги. Зокрема, не в достатній мірі досліджені фактори, що впливають на формування податкового клімату для таких суб'єктів, а це, на нашу думку, може ускладнювати розробку ефективних засобів їх підтримання з боку держави. Описана актуальність, а також вищезазначені теоретичні прогалини потребують опрацювання питань оцінки впливу податкового клімату на підприємницьку активність.

Постановка завдання. Метою дослідження є проведення комплексного аналізу взаємозв'язку економічних і податкових показників розвитку МСП, що враховуватиме і взаємозв'язок податків між собою. А це дозволить в свою чергу більш об'єктивно формулювати податкові заходи (стимули), необхідні для зростання темпів економічного росту. Вирішення поставленого завдання пов'язане з необхідністю врахування взаємозв'язку динаміки основних бюджетно-податкових і макроекономічних параметрів.

* Науковий керівник: Дубовик О.Є. – к.е.н., доцент

Виклад основного матеріалу дослідження. Нещодавні оцінювання впливу податкових факторів на поведінку суб'єктів підприємницької діяльності (СПД), демонструють наявність певного взаємозв'язку між рівнем оподаткування і рівнем підприємницької активності. Так, наприклад, в 2007 році групою дослідників з Всесвітнього банку і Гарвардського Університету було проведено аналіз впливу ефективного рівня корпоративного оподаткування в 85 країнах світу в 2004 році на обсяги інвестицій, прямі іноземні інвестиції і підприємницьку активність. Результати дослідження свідчать про негативну залежність між рівнем оподаткування і інвестиційною підприємницькою активністю. Збільшення ефективної податкової ставки на 10% призводить до скорочення долі інвестицій в ВВП на 2% (при середньому показнику в аналізованих країнах 21,5%), скороченню долі зареєстрованих підприємств на 100 чоловік працездатного населення (business density) на 1,9% (при середньому показнику 5%) і скороченню показника створення нових підприємств (entry rate) на 1,4% (при середньому показнику 8,1%) [5, с.1, 3, 18, 33].

На підставі офіційних статистичних даних Держкомстату, районних і обласних державних адміністрацій та іншої інформації нами було проведено аналіз впливу податкового клімату на показники, які характеризують підприємницьку активність в Україні взагалі і Одеській та Миколаївській областях зокрема. В якості характеристики податкового клімату для цілей аналізу використовувався показник податкового навантаження, при розрахунку якого враховувались податкові доходи бюджетів і надходження в позабюджетні фонди.

Для вивчення впливу податкових факторів на поведінку підприємців переважно використовуються більш складні моделі, ніж ті, що базуються виключно на вимірюванні податкового навантаження, однак і аналіз останньої дозволяє виявити і оцінити деякі макроекономічні закономірності. Так, на думку деяких авторів, податкове навантаження є одним з визначальних факторів податкового клімату [6].

Перед тим як провести аналіз впливу податкового навантаження на показники, які безпосередньо характеризують підприємницьку діяльність, нами було оцінено вплив податкового навантаження на темпи росту ВВП України, як показника, що в цілому характеризує розвиток економіки в аналізованому періоді. Не секрет, що в значній мірі динаміка ВВП пов'язана саме з підприємницькою активністю в країні, включаючи малі, середні і великі підприємства. В таблиці 1 наведені дані про рівень податкового навантаження в Україні на макrorівні і динаміку ВВП в період, що розглядається.

Таблиця 1

Податкове навантаження і динаміка ВВП України в 2001 - 2010 рр.

Показник	Рік								
	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ВВП(у фактичних цінах), млн. грн	170070	267344	345113	441452	544153	720731	949864	912563	1094607
Податкові надходження до зведеного бюджету України, млн. грн	19840,7	54321,0	63161,7	98065,2	125743,1	161264,2	227164,8	208073	234448
Доходи цільових фондів, млн. грн	32126,6	28438	38554,8	49339,7	66451,4	87649,4	117822,3	155127,1	204489,4
Разом податкових доходів доходів цільових фондів, млн. грн.	51967,3	82759	101716,5	147404,9	192194,5	248913,6	344987,1	363200,1	438937,4
Податкове навантаження, %	30,5	30,96	31,8	33,3	35,3	34,5	36,3	39,8	40,1
Податкові надходження до ВВП, %	11,6	20,32	18,30	22,21	23,11	22,38	23,96	22,8	21,5
Цільові фонди до ВВП, %	18,8	10,64	11,17	11,18	12,21	12,16	12,43	16,9	18,6
Темп росту ВВП, %	105,9	109,6	112,1	102,7	107,3	107,9	102,1	91,2	112,8

Джерело: Дані про ВВП, темпи росту ВВП, податкові доходи і доходи цільових фондів - статистичні збірники Укрстату [7],[8]. Значення податкового навантаження, представлене в таблиці - розрахунки автора

Протягом досліджуваного періоду темп росту ВВП то зростав, то падав, в той час як показник рівня податкового навантаження повільно наростав. Разом з тим, 2004 р. відмітився нами як рік, в якому ВВП набув найбільших темпів росту, а податкове навантаження було не самим високим. Однак розрахований рівень податкового навантаження за традиційною методикою явно є заниженим. Про це свідчить рейтинг України, яка за оцінкою податкового навантаження в 57,3% Світовим банком (2008 р.) опинилася на 99 місці. За даними World Bank Group та PriceWaterhouseCoopers, рівень сплати податків бізнесом, як відсоток від комерційного прибутку, становить 58,4%. У Німеччині цей показник

становить 50,5%, у Чехії та Естонії - 48,6%, у Фінляндії - 47,8%, у Литві - 46,4%, у Польщі - 40,2%, у Данії - 29,9%.

Також ми провели співставлення рівня податкового навантаження з темпами росту ВВП в країнах ОЕСР в 2005 і 2010 рр (табл. 2) [9; 10].

Таблиця 2

Співставлення рівня податкового навантаження з темпами росту ВВП в країнах ОЕСР і світу в 2005 і 2010 рр.

Рік	Країни з найбільшим рівнем податкового навантаження	Податкове навантаження, %	Темп росту ВВП, %	Країни з найменшим рівнем податкового навантаження	Податкове навантаження, %	Темп росту ВВП,
2005	Швеція	50,7	2,9	Мексика	18,9	3,0
	Данія	50,3	3,0	Корея	27,2	4,0
	Бельгія	45,4	1,2	США	27,3	3,2
	Франція	44,1	1,2	Греція	28,9	3,7
	Фінляндія	44,0	2,9	Японія	29,9	2,6
	Середнє значення	46,9	2,2	Середнє значення	26,4	3,3
2010	Швеція	48,9	4,10	Мексика	17,5	5,0
	Данія	49,5	1,7	Корея	26,6	6,1
	Бельгія	40,0	1,6	США	24,0	2,80
	Франція	40,0	1,6	Чілі	18,2	5,30
	Фінляндія	40,0	2,10	Турція	24,6	7,30
	Середнє значення	43,68	2,22	Середнє значення	22,18	5,3

Як видно з даних таблиці 2, найбільший податковий тягар несе бізнес розвинутих північноєвропейських країн. Україну за двома вищезазначеними показниками можна віднести в групу країн, які перебувають в стані податкового навантаження між найбільшим і найменшим.

В країнах з найбільшим податковим навантаженням темп росту ВВП є значно меншим ніж темпи росту в країнах з найменшим навантаженням. Отже, результати оцінки країн ОЕСР вказують на наявність вираженого взаємозв'язку між податковим навантаженням і темпами росту ВВП. Таким чином, стала думка про пільгове становище і низький податковий тиск малого бізнесу в зарубіжних країнах ще раз підтвердилась.

Як за абсолютними, так і за відносними показниками оподаткування малого підприємництва в Україні відрізняється достатньо пільговими умовами. В розвинутих країнах і податкові ставки, і податкове навантаження для СПД суттєво вище. Україна на їх фоні виглядає країною особливого податкового сприяння.

За даними The Heritage Foundation и The Wall Street Journal, загальний рівень податкового навантаження в Україні досягає 36,9% ВВП (окрім податкових доходів держбюджету враховуються також обов'язкові платежі в Пенсійний та інші фонди). В більшості оточуючих нас країн він менше. В Росії податки становлять 34,6% ВВП, в Молдові — 34,1% ВВП, в Польщі — 33,5% ВВП, в Румунії — 30,1% ВВП, а в Білорусі—27,5% ВВП.

Протягом останніх десяти років податкове навантаження на бізнес в Україні поступово зростало. Цей факт добре демонструють фінансові звіти уряду: в 1999 р. доходи державного і місцевих бюджетів становили 25,2% ВВП, а в 2008-му — вже 31,4% ВВП. Однак криза зупинила зростання фіскального тягара. За оцінкою ВВП України, зробленою МВФ (912,9 млрд грн), в 2009 році відносний розмір доходів скарбниці трохи виріс — до 31,6% ВВП, однак не за рахунок засобів бізнесу. За даними Мінфіна, податкові надходження в державний бюджет (без врахування місцевих) впали на 11,3% — до 148,8 млрд. грн. (в порівнянні з 2008-м) за рахунок неподаткових доходів, зокрема, фінансової допомоги від МВФ, НБУ і прибутку від держмайна.

Для оцінювання впливу податкового навантаження на підприємницьку активність автором був проведений кореляційно-регресійний аналіз. В табл. 3 наведені показники, що характеризують розвиток підприємництва в 2005-2010рр. в Одеській області, а також значення коефіцієнту детермінації для залежності між рівнем податкового навантаження і відповідним показником [11].

Як видно, між рівнем податкового навантаження і показниками, що характеризують розвиток підприємництва, існує доволі стійкий зв'язок - коефіцієнт детермінації знаходиться в інтервалі від 0,58 до 0,89 без додаткового налаштування моделі.

Таблиця 3

Значення показників, що характеризують розвиток малого підприємництва

Показник	Рік						R ²
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	62	74	80	82	88	69	0,58
Кількість суб'єктів малого підприємництва, тис. одиниць	145,5	150,3	221	224	240	253,7	0,65
Питома вага обсягу реалізованої малими підприємствами продукції (робіт, послуг) у загальному обсязі реалізації продукції, робіт та послуг регіону	5,03	32,4	30,0	25,2	23,4	26,0	0,82
Темпи зростання кількості малих підприємств, %	6,8	7,1	8,3	9,5	9,1	7,1	0,67
Зайнятість(середньорічна кількість працівників МП) , тис. осіб	102,8	124,2	126,6	128,1	125,0	128,4	0,89
Питома вага підприємств, що одержали збиток у % до загальної кількості МП, %	39,2	36,5	37,3	39,2	41,6	43,7	0,73
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, млн. грн.	270,2	1337,5	1015,2	1148,4	1106,2	1404,7	0,87

Джерело: [11]. Значення R² - розрахунки автора.

Проаналізовані дані свідчать про наявність взаємозв'язку між рівнем податкового навантаження в економіці України в розглянутому періоді і окремими показниками, що характеризують активність малих підприємств.

Необхідність оцінювання оподаткування на різних державних рівнях (країни, регіону, окремої адміністративно-територіальної одиниці) пояснюється великою значимістю таких оцінок для влади підприємців. З боку держави оцінювання системи оподаткування дозволяє зробити висновки про стан країни або регіону в конкурентній боротьбі за залучення підприємців і робочої сили. Так, наприклад щорічне глобальне дослідження журналу Форбс «Tax Misery Index», під керівництвом Джека Андерсона, за результатами опитування, проведеного в Великобританії в середині 2007 року показало, що 86% учасників дослідження погодились з тим, що податковий режим набуває все більшого значення при обранні юрисдикції для відкриття головного офісу [13]

Висновки з даного дослідження. Оцінювання податкової політики під час кризи засвідчило наявність в Україні риси, характерної для багатьох країн з перехідною економікою, а саме: недовіра громадян до влади, слабкість податкових адміністрацій, звужена податкова база, конкурентний тиск з боку інших країн, вплив капіталу та агресивне податкове планування, яке не дозволить здійснити справедливий розподіл податкового тягаря.

За результатами аналізу витікає висновок: податковий клімат не є перешкодою до розвитку економіки і розширенню підприємницької активності в регіоні, а підвищення податкового навантаження до певного ступеню повинно призвести до зростання ВРП регіону. При цьому мова йде не лише про збільшення податкового навантаження за рахунок зростання ставок або кількості податків, а скоріше про підвищення ефективності податкового адміністрування і покращення показника збирання податків. Такий підхід, на думку автора, дозволить активізувати підприємницьку активність без суттєвого погіршення податкового клімату.

В зв'язку з тим, що рівень підприємницької активності перебуває під впливом цілого комплексу факторів, для цілей емпіричного аналізу слід використовувати не прості моделі лінійного виду «податкове навантаження - підприємницька активність», а більш складні моделі, в яких в якості залежних змінних використовуються додаткові показники (наприклад, обсяг трудових ресурсів і капіталу). Податковий фактор включається в такі моделі як інституціональний показник, що впливає на ведення діяльності, використання ресурсів і, відповідно, на темпи росту економіки. Отже перспективами подальших розробок є проведення такого аналізу.

Література

1. Doing business in 2009: How to reform. Comparing regulations in 182 economies – Режим доступу: <http://www.unecce.org/env/sea/>

2. Dubai C. Attracting business with honey: business-friendly states see rapid growth [Електронний ресурс] / С. Dubai, D. Phillips // Сайт організації "Tax Foundation". 2006. URL: <http://www.taxfoundation.org/research/show/1922.html>
3. Engen E. Taxation and economic growth / E. Engen, J. Skinner // National tax journal. - 1996. - №49. - P.617-642.
4. Feldstein M. Effects of taxes on economic behaviour: Working paper 13745 [Електронний ресурс] // National Bureau of Economic Research. 2008. URL: <http://www.nber.org/papers/w13745>
5. The effect of corporate taxes on investment and entrepreneurship. Working paper 13756 [Електронний ресурс] / Djankov S., Ganser T., McLiesh C., Ramalho R., Shleifer A. // National Bureau of Economic Research. 2008. URL: <http://www.nber.org/papers/w13756>
6. Лопатина С.В. Формирование налогового климата региона : дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / С.В. Лопатина. – Томск, 2002. – 254 с.
7. Україна у цифрах 2008. // Статистичний збірник / К.: Держкомстат України, 2011.
8. Україна у цифрах 2010. // Статистичний збірник / Під ред. О.Г. Осауленка. – К.: Держкомстат України, 2009.
9. Бібліотека статистичних даних, книг і періодичних журналів ОЕСД [Електронний ресурс] // Сайт ОЕСД. URL: <http://oberon.sourceoecd.org/vl=9727310/cl=13/nw=1/rpsv/home.htm>
10. Сайт Статистичного дивізіона ООН [Електронний ресурс]. URL: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
12. Малі підприємства в Одеській області. Статистичний збірник / Відповід за випуск Н.П. Кузьміна. Одеса.: Головне управління статистики в Одеській області, 2010.
13. Anderson J. 2005 Tax misery index. The tax world gets flat & happy [Електронний ресурс] // Сайт журналу «Форбс». 2005. URL: <http://www.forbes.com/business/global/2005/0523/024.html>

УДК 336.743:331.556.4 (477)

Дем'янчук Ю.І.,
аспірант
Львівська комерційна академія

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Постановка проблеми. З початку 1990-х років демократизація суспільного життя відкрила значно ширші можливості для виїзду за межі України, що співпало у часі з глибокими структурними трансформаціями, які супроводжувалися падінням рівня життя населення і зростанням безробіття. Водночас відсутність розвинутих фінансових ринків перешкождала фінансуванню підприємницької діяльності, що об'єктивно схилило до міграції як засобу отримання стартового капіталу. Надалі відповідну мотивацію підсилив споживчий попит на житло, автомобілі, побутову техніку тощо. Загалом наприкінці 1990-х рр. трудова міграція перетворилася на масове явище і джерело доходів для багатьох сімей. За оцінками Державної служби статистики (2007р.) за кордоном працювали понад 10% працездатного населення. Надалі чисельність заробітчан дещо зменшилася, але залишається значною на рівні 2-3 млн осіб, що має численні психологічні, світоглядні, культурні, політичні та економічні наслідки. Породжені міграцією виклики та проблеми вимагають адекватних відповідей засобами міграційної, економічної і зовнішньої політики [3, с.20-34].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив міграційного капіталу на забезпечення макроекономічної стабільності країни вивчали такі науковці, як Гайдуцький А.П. [3], Jovićic, M.[12], Kireyev A. [13]. Хоча у вітчизняній та зарубіжній літературі різноманітні питання міграції аналізуються доволі розлого [1-6], бракує системного аналізу відповідних макроекономічних ефектів. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Проаналізувати наслідки макроекономічного впливу приватних трансфертів, їх значення для економічного, політичного та соціального розвитку України, дослідити вплив приватних грошових переказів на динаміку розвитку економіки та рівень матеріального забезпечення населення.